

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Ш. УӘЛИХАНОВ атындағы
КӨКШЕТАУ МЕМЛЕКЕТТІК УНИВЕРСИТЕТІ

3 том

«ШОҚАН ОҚУЛАРЫ - 18»

Халықаралық ғылыми-практикалық конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
25 - 26 сәуір

МАТЕРИАЛЫ

Международной научно-практической конференции
«УАЛИХАНОВСКИЕ ЧТЕНИЯ - 18»
25 - 26 апреля

Көкшетау, 2014

Уалихановские чтения-18: Сборник материалов Международной научно-практической конференции. – Кокшетау, 2014. – 365 с., Т.3.

ISBN 978-601-261-201-1

Бұл басылымға 2014 жылдың 25-26 сәуір аралығында өткен «ШОҚАН ОҚУЛАРЫ - 18» дәстүрлі Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары енген. Олар ғылыми қызметкер, ЖОО және мектеп оқытушыларына, магистранттар мен студенттерге арналған әр түрлі салалардағы өзекті мәселелерді қамтиды.

В настоящее издание вошли материалы традиционной Международной научно-практической конференции «УАЛИХАНОВСКИЕ ЧТЕНИЯ - 18», проходившей с 25 по 26 апреля 2014 года. Они отражают проблемы различных отраслей науки, рассчитанные на широкий круг работников, преподавателей ВУЗов и школ, магистрантов и студентов.

УДК 001.83

СЕКЦИИ:

«КАЗАХСКАЯ ФИЛОЛОГИЯ»

«РУССКАЯ ФИЛОЛОГИЯ»

«ИНОСТРАННАЯ ФИЛОЛОГИЯ»

«ҚАЗАҚ ФИЛОЛОГИЯСЫ»

«ОРЫС ФИЛОЛОГИЯСЫ»

«ШТЕЛ ФИЛОЛОГИЯСЫ»

СЕКЦИЯЛАРЫ.

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

Елюбаев С.З. – ректор Кокшетауского государственного университета им. Ш. Уалиханова, д.с.-х.н., профессор, член - корреспондент НАН РК;
Жаркинбеков Т.Н. – первый проректор, к.г.-м.н.;
Жакупов А.Д. – д.ф.н., профессор, проректор по УМР;
Анищенко О.А. – руководитель отдела науки, д.ф.н.;
Жахина Б.Б. – д.п.н., профессор;
Амренова Р.С. – к.п.н., доцент;
Жумагулова О.А. – к.ф.н.;
Немченко Н.Ф. – к.ф.н.;
Исмагулова А.Е. – к.ф.н.;
Жуманбекова Н.З. – к.ф.н.;
Фаткисева Г.Т. – к.ф.н.;
Тетюхин Е.П. – к.ф.н., профессор;
Мансуров К.Ж. – руководитель РИО.

ISBN 978-601-261-204-2 (3)

ISBN 978-601-261-201-1

Кокшетауский государственный университет им. Ш. Уалиханова, 2014

МҰҚАҒАЛИ МЕН СӘКЕН ПОЭЗИЯСЫНДАҒЫ КӨРІКТЕУ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Ақпанова Ф.К., Елеусизова Ф.И., Кадырменова А.С.

Петропавл қ.,

М.Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті

Мұқағали Мақатаев пен Сәкен Сейфуллин шығармашылығын әдебиет саласында да, тіл білімі саласында да қарастырған ғалымдар баршылық. Мысалы, әдебиет саласында Ж.Өтейұлы Мұқағали Мақатаев поэзиясының көркемдік ерекшелігін зерттесе, Шәмшекова Т. Сәкен Сейфуллиннің лирикасын зерттей келе, кандидаттық диссертациясын қорғаған болатын. Ал тіл білімінде: А.Носкова «Мұқағали өлеңдеріндегі анафора мен эпифораның қолданылуы», А.Әмірбекова «Концептілік құрылымдардың поэтикалық мәтіндегі вербалдану ерекшелігі (Мұқағали Мақатаев поэзиясы бойынша)», Қайылбаева А. «Тұрақты тіркестердің поэзия тіліндегі қолданысы (Мағжан, Сәкен, Лияс шығармалары бойынша)» атты диссертациялар қорғалды. Осы тұрғыдан алып қарағанда, Мұқағали мен Сәкеннің поэзиясындағы көркемдегіш құралдардың қолданысы деп алып отырған тақырыбымыз қазақ тіл білімінде белгілі бір дәрежеде әлі де зерттеуді қажет етеді.

Троп және айшықтау түрлері кез келген көркем шығарма мәтінінің негізгі стилистикалық компоненті болып табылады.

Қазақ тіл білімінде зерттеушілердің басым көпшілігі троптар мен айшықтау түрлерін тек мәтінді көркемдегіш стилистикалық құрал ретінде ғана қарастырып жүр. Сол себепті осы уақытқа дейін троп түрлерінің мәтін түзімге қатысы ескерілмей келеді.

Кейінгі жылдарға дейін метафора, метонимия, қайталама сияқты стилистикалық құралдар әдебиеттану ғылымының зерттеу нысандары деп түсіндіріліп келсе, мәтін стилистикасының қалыптасуы мен дамуына байланысты аталған тілдік бірліктердің мәтінде стильдік қызмет атқаратын стилистикалық құралдар екендігі анықталды. Троптар ең алдымен абзац, күрделі синтаксистік тұтастық сияқты мәтін бірліктерінде стилистикалық қызмет атқарады. Метафораның және басқа да көркемдегіш құралдардың мәтін не өлең жолы құрылымындағы қызметін анықтауда троптардың мәтіндегі стильдік қызметі, көркемдік, бейнелілік мүмкіншіліктері, сонымен қатар мәтін семантикасына қатысы ерекше болғандықтан соңғы уақытта көптеген ақын-жазушыларымыздың тіл байлығының көркемдік ерекшеліктерін әдебиеттану ғана емес, тіл білімі тұрғысынан қарастыру көптеп кездеседі.

Мысалға Мұқағали Мақатаев және Сәкен Сейфуллиннің шығармашылығын да алсақ, қос ақынның да кез келген тәсілді пайдаланғанда өзгеге ұқсамайтын өзіндік түрлері, жаңалықтары жеткілікті. Көркем

мәселелері

- Уалиева Ә.Б. (Кокшетау, Қазақстан). Қазақ жалқы есімдерінің когнитивтік тұрғыдан зерттелуі
- Уркинбаева Г.У. (Ақтөбе, Қазақстан). Қазіргі таңдағы чат-коммуникацияның тілдік негіздері мен ерекшеліктері
- Усербаева М.К. (Атырау, Қазақстан). М.Мақатаев поэзиясының көркемдігі және өлең өрнектері
- Файзулла Г., Өмірзақ Э. (Түркістан, Қазақстан). Қазақ және түрік тілдеріндегі етістіктің салыстырмалы рай категориясы
- Файзулла Ш., Үсенбаева Ш. (Түркістан, Қазақстан). Қазақ және түрік тілдеріндегі ортақ етістіктердің семантикалық мәні
- Хасенов Б.Р. (Қарағанды, Қазақстан). Ана архетипінің ай бейнесі арқылы берілуі
- Шаяхмиев Д.Қ. (Кокшетау, Қазақстан). Қазақ-қырғыз тілдеріндегі тотенше жағдайлар саласындағы терминдердің жасалуындағы ерекшеліктер

«ОРЫС ФИЛОЛОГИЯСЫ» секциясы
Секция «РУССКАЯ ФИЛОЛОГИЯ»

- Ахметова Б.З. (Костанай, Қазақстан). Об особенностях речи жителей Костанайской области
- Леонтьева А.Ю. (Петропавловск, Қазақстан). Пентет «Все розы увяли. И пальма замёрзла...» в художественном мире Г.В. Иванова
- Люти А.П. (Петропавловск, Қазақстан). Экзистенциальная проблема смысла жизни и ее решение в произведениях Л. Толстого и Л. Андреева.
- Нурпеисова М.Ш. (Кокшетау, Қазақстан). Библиотекарь XXI: новые реалии – новые требования
- Романенко С.М., Чумаков А.В. (Петропавловск, Қазақстан). Основные топосы спортивного текста СМИ
- Хусанова С.К. (Кокшетау, Қазақстан). Роль «строительной» метафоры в современном языкознании

«ШЕТЕЛ ФИЛОЛОГИЯСЫ» секциясы
Секция «ИНОСТРАННАЯ ФИЛОЛОГИЯ»

- Achrieva L.A., Zhumagulova E.W. (Kokshetau, Kazakhstan). Deutsch an der Schule – ein Schritt in die Zukunft?
- Aubakirova Zh.M., Belyavskaya L.I. (Kokshetau, Kazakhstan). Reaching all children in the classroom: an overview of differentiation strategies
- Gerfanova E.F., Gabdullina Z.Y. (Kokshetau, Kazakhstan). Ways of interpreting words denoting pieces of furniture in learner's explanatory dictionaries
- Sagitdinova T.K., Plyassunova S.S. (Petropavlovsk, Kazakhstan). Effective ways of receptive skills development through listening and reading
- Seralina A.N. (Kokshetau, Kazakhstan). Features of evaluation and assessment
- Tursunbayeva X.A., Chsherbakov A.S. (Petropavlovsk, Kazakhstan). The peculiarities of using role-plays and case study in the english classroom
- Tursunbayeva X.A., Yunyayeva X.A. (Petropavlovsk, Kazakhstan). Critical thinking aspect of debating in developing speaking skills
- Алексеева А.В., Косованова А.П. (Петропавловск, Қазақстан). Дискурсивный анализ языка романа Дж. Остин "Sense and sensibility"
- Алексеева А.В., Туралинова А.Б. (Петропавловск, Қазақстан). Creolized texts as a way to create motivation

- 215 Альжанова А.Б. (Кокшетау, Қазақстан). К вопросу о развитии иноязычных способностей как основы индивидуализации обучения иностранному языку 311
- 219 Астафьева Ю.В. (Кокшетау, Қазақстан). Грамматическая характеристика существительного в учебных толковых словарях английского языка 314
- 224 Ашкеева М.М. (Кокшетау, Қазақстан). Бұйрықты сөйлеу актісінің ағылшын және қазақ тілдеріндегі берілу ерекшеліктері 318
- 228 Берестенко Н.П. (Кокшетау, Қазақстан). Коммуникативная методика в обучении английскому языку 322
- 234 Бондаренко Н.П., Берман О.А. (Петропавловск, Қазақстан). Die deutsche Sprache im Prozess der Globalisierung 325
- 239 Гертнер Е.Г. (Петропавловск, Қазақстан). Deutsche und russische Phraseologismen mit Tierbezeichnungen im Kontrast 328
- 247 Глухарева Е.И. (Кокшетау, Қазақстан). Роль учителя в совершенствовании иноязычной коммуникативной компетенции учащихся 331
- 250 Горобей М.С., Гертнер Е.Г. (Петропавловск, Қазақстан). Фразеологическая кинесика как актуализатор концептологии и лингвокультурологии 334
- Ерниязова Д.С. (Астана, Қазақстан). The concept 'успех / success': (theoretical background of the analysis 337
- Жакупова Г.Г. (Кокшетау, Қазақстан). Понятие о типах образования слов 340
- 255 Жалмағамбетова С.К. (Кокшетау, Қазақстан). Сөйлеу тілі етістіктерінің метамәтіндік қызметі 347
- 259 Жумагулова Н.С. (Кокшетау, Қазақстан). Иностранные языки и формирование менталитета 351
- 263 Жұманова Г.Ж., Шаймерденова Н.Ж. (Кокшетау, Қазақстан). Саяси дискурстағы тілдік толеранттылық 354
- 267 Заяц Т.В., Моисеева Е.В. (Кокшетау, Қазақстан). Особенности композиционной структуры рассказа Дороти Паркер New York to detroit как особого жанра «фрагмент жизни» 358
- 273 Иватов С.К. (Петропавловск, Қазақстан). Паремия как разнообразие когнитивных конструкций 361
- 277 Исмагулова А.Е., Қайрат Г. (Кокшетау, Қазақстан). «Қорқыныш» концептісінің бейвербалды маркерлері және олардың көркем әдебиет шығармаларында берілу жолдары 364
- Каженова А.К., Исмагулова А.Е. (Кокшетау, Қазақстан). Көркем аударма ерекшеліктері 368
- 280 Какимова М.Е., Абдувалиев Р.У. (Петропавловск, Қазақстан). Мода на имена как элемент фоновых знаний 371
- 282 Какимова М.Е., Моргунова А.С. (Петропавловск, Қазақстан). Теоретический аспект психологических проблем детей с инвалидностью 374
- 286 Кошексова А.Р. (Петропавловск, Қазақстан). Особенности лингвистического квантования (на примере рассказа О'Генри "A Service of Love") 378
- 290 Кузнецова И.Н. (Астана, Қазақстан). Процесс лексического заимствования в условиях нового столетия 380
- 293 Лихова О.А. (Кокшетау, Қазақстан). Нетрадиционные методы и формы обучения, создающие ситуации успеха на личностно-ориентированном уроке 384
- 296 Медведева С.М. (Петропавловск, Қазақстан). Формирование навыков самостоятельной работы студентов по иностранному языку в рамках теории автономного обучения 389
- 300 Меркулова Е.П., Сулькарнаева А.Р. (Астана, Қазақстан). Этноним «американец»: лексическая карта семантического пространства 393
- 304 Михайлова Т.В., Боргуль Н.М. (Кокшетау, Қазақстан). Ключевые компетенции будущих специалистов переводческого направления 396

References:

1. Richard Paul and Linda Elder, *The Miniature Guide to Critical Thinking Concepts and Tools*, Foundation for Critical Thinking Press, 2008. <https://gsi.berkeley.edu/teachingguide/sections/active.html>
2. Bloom, B. S. (ed). (1985). *Developing Talent in Young People*. New York: Ballantine Books.
3. Bloom's Taxonomy.
URL: <http://www.celft.iastate.edu/teaching/RevisedBlooms1.html>
4. Thomas M., Manzo A. *Higher-Order Thinking Strategies for the classroom*.
URL: <http://members.aol.com/MattT10574/htm>

ДИСКУРСНЫЙ АНАЛИЗ ЯЗЫКА РОМАНА ДЖ. ОСТИН "SENSE AND SENSIBILITY"

Алексеева А.В., Косованова А.П.

Северо-Казахстанский государственный университет им. М. Козыбаева,
г. Петропавловск
Elvenbride@inbox.ru

Данный анализ был проведен с целью показать скрытые смыслы, передаваемые за счет подбора слов, и то тонкое или подсознательное воздействие, которое они могут оказывать на понимание или интерпретацию предмета. А также показать насколько различные мировоззрения пронизывают английский лексикон. Нами были затронуты примеры с высказываниями героев и героинь романа "Sense and sensibility" для того, чтобы наглядно показать различия в женском и мужском лексиконе. Мы выбрали наиболее яркие примеры высказываний четырех главных героев романа: Элинора, Марианны, Эдварда и Уиллоуби.

Высказывания Элинора и Марианны имеют много общего. Более того, их высказывания в основном затрагивают ежедневные проблемы, замужество, внешность и вещи, которые им нравятся. Это в какой-то степени подтверждает мнение общества о том, что женщины стараются хорошо выглядеть и удачно выйти замуж для того чтобы утвердить свой социальный статус.

Высказывания Элинора:

"Well, Marianne," said Elinor, as soon as he had left them, "for ONE morning I think you have done pretty well. You have already ascertained Mr. Willoughby's opinion in almost every matter of importance. You know what he thinks of Cowper and Scott; you are certain of his estimating their beauties as he ought, and you have received every assurance of his admiring Pope no more than is proper. But how is your acquaintance to be long supported, under such extraordinary dispatch of every subject for discourse? You will soon have exhausted each favorite topic. Another

meeting will suffice to explain his sentiments on picturesque beauty, and second marriages, and then you can have nothing farther to ask."

Мужчины в романе кажутся более авторитарными в отношениях с женщинами, стараясь контролировать все, что они делают. Но поражает нас не столько мужская сила и мощь, сколько покорность женщин, которые зачастую даже не задают вопросы и что еще хуже, принимают это как должное. Это поражает нас сейчас, в современном мире, но если окунуться в историю, то это вполне естественно. В данном примере мы можем наблюдать, как Элинора воспринимает всю информацию о Брэндоне без каких-либо вопросов. Она принимает все, что дает ей общество.

"Quite the contrary," replied Elinor, looking expressively at Marianne.

В данном примере было использовано слово *quite*, это специфическое слово, которое является одним из характерных женских слов в романе, так как мы наблюдаем частое его использование на протяжении всей книги. Также оно является частью диалога между сестрами, благодаря чему мы можем наблюдать как различаются взгляды сестер по поводу мужчин и богатства.

"I hope not, I believe not," cried Elinor. "I love Willoughby, sincerely love him; and suspicion of his integrity cannot be more painful to yourself than to me. It has been involuntary, and I will not encourage it. I was startled, I confess, by the alteration in his manners this morning; --he did not speak like himself, and did not return your kindness with any cordiality But all this may be explained by such a situation of his affairs as you have supposed. He had just parted from my sister, had seen her leave him in the greatest affliction; and if he felt obliged, from a fear of offending Mrs. Smith, to resist the temptation of returning here soon, and yet aware that by declining your invitation, by saying that he was going away for some time, he should seem to act an ungenerous, a suspicious part by our family, he might well be embarrassed and disturbed. In such a case, a plain and open avowal of his difficulties would have been more to his honor I think, as well as more consistent with his general character; --but I will not raise objections against any one's conduct on so illiberal a foundation, as a difference in judgment from myself, or a deviation from what I may think right and consistent."

Элинора выражает свое отношение к Уиллоуби множеством средств, в основном имеющих любовный смысл. Ее высказывания показывают характерный женский язык использованием таких слов как: *I know, I think, and so*. Она считает, что Уиллоуби должен быть хорошим человеком, но когда обнаруживается вся правда, она не может поверить. Она оставляет свою сентиментальную сестру, которая считает, что этот мужчина является всем в ее жизни.

"Had he been only in a violent fever, you would not have despised him half so much. Confess, Marianne, is not there something interesting to you in the flushed cheek, hollow eye, and quick pulse of a fever?"

Это разговор между двумя сестрами. Здесь мы можем видеть, насколько близки они. Их разговоры в основном затрагивают их личные дела, чаще всего любовные. Они не говорят между собой о спорте, политике или карьере.

Высказывания Марианны:

В высказываниях данной героини не встречаются особые языковые характеристики. Мы рассматриваем их с целью показать предвзятое отношение к женщинам в обществе в те времена.

"Elinor" cried Marianne, "is this fair? Is this just? Are my ideas so scanty? But I see what you mean. I have been too much at my ease, too happy, too frank. I have erred against every common-place notion of decorum; I have been open and sincere where I ought to have been reserved, spiritless, dull, and deceitful--had I talked only of the weather and the roads, and had I spoken only once in ten minutes, this reproach would have been spared."

В данном высказывании мы видим, как должна вести себя Марианна, потому что она леди, но она этого не делает. Она не следует правилам общества. Это является примером того, что она наносит ущерб обществу своим поведением.

"Elinor, for shame!" said Marianne, "money can only give happiness where there is nothing else to give it. Beyond a competence, it can afford no real satisfaction, as far as mere self is concerned."

Марианну не заботит ничего, кроме любви. Ей не нужно богатство. Так она чувствует себя гораздо лучше.

Для того чтобы рассмотреть и прочувствовать все скрытые смыслы романа, не достаточно только женских образов. Необходимо проанализировать и мужскую лексику.

Высказывания Эдварда:

"No. I hope my mother is now convinced that I have no more talents than inclination for a public life!"

Мы можем наблюдать, что мужские высказывания достаточно краткие и лаконичные. Мужчин больше заботит публичная жизнь. Эдвард не говорит слишком много о любви, пока его не спросят.

"I believe you are right," he replied, "and yet I have always set her down as a lively girl. But gaiety never was a part of MY character."

Эдвард считает, что девушка должна быть настолько послушной, насколько это возможно. В тоже время он не считает себя жизнерадостным человеком. Для него, характер не является важной частью в жизни мужчины.

"She knows her own worth too well for false shame," replied Edward. "Shyness is only the effect of a sense of inferiority in some way or other. If I could persuade myself that my manners were perfectly easy and graceful, I should not be shy."

Это высказывание показывает оценку молодым девушкам мужчинами. Скромность для девушки не является ее главным достоинством. Это еще раз показывает предвзятое отношение к женщинам в те времена.

Высказывания Уиллоуби:

"That he is patronised by YOU," replied Willoughby, "is certainly in his favour; but as for the esteem of the others, it is a reproach in itself. Who would submit to the indignity of being approved by such a woman as Lady Middleton and Mrs. Jennings that could command the indifference of anybody else?"

В обществе мужчины обычно сравнивают себя с другими мужчинами, чтобы показать свое превосходство над всеми. Это касается как карьеры, так и их частной собственности. Поэтому это естественно, что Уиллоуби не воспринимает в серьез других мужчин.

"I am heartily glad of it," he cried. "May she always be poor, if she can employ her riches no better?"

Уиллоуби небогатый человек, поэтому он всего лишь флиртует с Марианной, без каких-либо настоящих чувств к ней. Он считает, что Марианна должно быть печалится из-за того, что она бедна. И зная это, Уиллоуби умело играет на чувствах девушки.

"You are a good woman," he warmly replied. "Your promise makes me easy. Extend it a little farther, and it will make me happy. Tell me that not only your house will remain the same, but that I shall ever find you and yours as unchanged as your dwelling; and that you will always consider me with the kindness which has made everything belonging to you so dear to me."

Как нам уже известно, Уиллоуби пытается обмануть Марианну, и поэтому он использует такие слова как *so dear* для того, чтобы польстить девушке. Он знает, что молодым девушкам нравится, когда их восхваляют мужчины.

Проведя данный анализ можно заметить, что характеристика мужского и женского языков в романе "Sense and sensibility" очень сильно отличаются друг от друга, что является следствием мировоззрения людей того времени.

Нами были сделаны следующие выводы:

1. Женщины используют более экспрессивные формы слов;
2. Женщины играют интонацией и голосом (это можно заметить по количеству знаков препинания в женских высказываниях);
3. Мужчины более прямые и лаконичны;
4. Большинство женских «разговоров» происходит невербально.

Литература:

1. Дж. Остин. Sense and Sensibility, HarperCollins Publishers: - 2013, 474 С.

CREOLIZED TEXTS AS A WAY TO CREATE MOTIVATION

Алексеева А.В., Туралинова А.Б.

Северо-Казахстанский государственный университет им. М. Козыбаева,
г. Петропавловск
Elvenbride@inbox.ru

Everyone studying English has his own reason for learning the language. It is important to keep motivated when learning a language. Motivation is probably the most frequently used catch-all term for explaining the success or failure of virtually